

STRATEGIJA RAZVOJA ORGANIZIRANE SKRBI ZA STAREJŠE V DOMU DANICE VOGRINEC, MARIBOR

Ob mednarodnem letu starejših in ob 25. obletnici obstoja Doma Danice Vogrinc v Mariboru smo se tisti, ki se ukvarjamo z organizirano pomočjo za stare ljudi na širšem mariborskem območju, lotili problematike organizirane pomoči in pripravili strategije nadaljnjega razvoja organizirane pomoči.

Dom Danice Vogrinc Maribor (DUM) je kot pobudnik projekta spremljanja zdravstvenega varstva prebivalstva in promocije zdravja »Ostar« povabil k sodelovanju Center za socialno delo Maribor, Zdravstveni dom dr. Adolfa Drolca Maribor in Zavod za zdravstveno varstvo Maribor-Center. Rezultat projekta so strategije razvoja organizirane skrbi za starejše, ki zajemajo širše mariborsko območje, in strategije Doma upokojencev Danice Vogrinc, ki so bile predstavljene na strateški konferenci oktobra 1999 v Mariboru.

V nadaljevanju bom predstavila strategije, ki so bile izdelane za področje socialnega dela v Domu Danice Vogrinc in bodo pomembno vplivale na kvalitetnejše bivanje stanovalcev doma in razvoj socialnega dela v DUM-u.

BIVALNI POGOJI V DUM-U

Stanovalci v DUM-u, še zlasti na bolniških in dementnih oddelkih, so prikrajšani za pravico do zasebnosti, saj jih mora večina živeti v večposteljnih sobah skupaj z drugimi stanovalci. Ti oddelki so bili zgrajeni brez osnovnih skupnih prostorov, kot so jedilnice po nadstropjih in večnamenski prostori, v katerih bi se odvijale številne dejavnosti, ki zdaj potekajo v improviziranih okoljih ali pa kar v bolniških sobah.

V zvezi s tem izhodiščem je DUM sprejel tile strategiji:

- V letu 2000 bomo v DUM-u z dodatno adaptacijo preuredili dnevne prostore za stanovalce po nadstropjih bolniških oddelkov, ki bodo rabili izvajanju najrazličnejših aktivnosti. Sredstva za izvedbo tega projekta mora zagotoviti država.

- V skladu z izboljšanjem bivalnih standardov v obstoječih domovih v Sloveniji predlagamo, da se do leta 2003 izboljšajo tudi bivalni pogoji v smislu preureditve 4-posteljnih sob v dvoposteljne.

NEUSTREZNA PRIPRAVA STAREGA ČLOVEKA NA PRIHOD V DUM

Ob sprejemu novih stanovalcev v dom socialne delavke opažamo, da tisti stari ljudje, ki nimajo svojcev ali pa nimajo z njimi najbolj urejenih odnosov, in tisti, ki jih pristojne službe na terenu ne vključujejo, pogosto pridejo v dom nepripravljeni. O domu vedo zelo malo in pogosto imajo do njega zelo negativno stališče. Vse to ustvarja pri starem človeku stiske in bojazni že v fazi odločanja za dom, pa tudi pozneje v obdobju prilagajanja na novo domsko življenje.

Strategija za pripravo starega človeka na prihod v DUM: do leta 2001 bo DUM pripravil projekt za vključitev socialnega delavca in še drugih strokovnih sodelavcev doma v pripravo starega človeka na sprejem v dom že v njegovem domačem okolju.

PODROČJE DELA S SVOJCI

Socialni in čustveni odnos stanovalcev doma, njihovih otrok in ožjega sorodstva se pozna pri njihovem psihofizičnem in socialnem zdravju. Dobri odnosi med stanovalci doma, njihovimi družinskimi

člani in osebjem pozitivno vplivajo na počutje naših stanovalcev. Svojci tudi pomembno vplivajo na ustvarjanje pozitivne podobe doma in veliko prispevajo k odpiranju institucije v širše okolje.

DUM je za področje sodelovanja s svojci stanovalcev izdelal tele strategije:

- Že v letu 1999 je DUM izdelal podlage in pogoje za novo obliko sodelovanja s svojci novo sprejetih stanovalcev, ki se je v praksi pokazala kot dobra osnova za nadaljnje sodelovanje svojcev in domom.
- V letu 2000 bo svojcem na razpolago knjiga pritožb, pohval in predlogov.
- DUM bo nadaljeval prakso »dneva odprtih vrat«, ki bo stalna oblika povezovanja s svojci, hkrati pa bo razvijal in nadaljeval vse neformalne oblike druženja s svojci ob različnih priložnostih.
- Izboljšali bomo informiranje svojcev o delu in življenju v domu, s tem da se bomo vključili v informacijski sistem novega Centra za razvoj organizirane skrbi za starejše na širšem mariborskem območju kot nosilca razvoja organizirane pomoči na tem območju.
- V letu 2000 DUM načrtuje projekt vključevanja svojcev v prostovoljne oblike dela v domu.

VPELJEVANJE IN ORGANIZIRANJE PROSTOVOLJNEGA DELA V DUM-U

DUM razpolaga z desetletnimi izkušnjami na področju vpeljevanja in organiziranja prostovoljnega dela tako na področju dela z mladimi kot z odraslimi prostovoljci. Vse oblike prostovoljnega dela so se pokazale kot dobro dopolnilo strokovnemu delu in so pripomogle k izboljšanju kvalitete dela in življenja v domu.

Če želimo, da se bo prostovoljno delo dobro razvijalo in da bo do neke mere vodeno, bo treba tudi zagotoviti potrebna sredstva za razvoj na tem področju pomoči starim ljudem. DUM je v zvezi z razvojem prostovoljnega dela začrtal naslednje strategije:

- Do leta 2001 bomo za prostovoljno delo mladih poleg osnovnošolcev in dijakov pridobili še študente. Vzpostavili bomo model izobraževanja, usposabljanja in su-

pervizije tako za mlade prostovoljce kot njihove mentorje.

- V DUM-u bomo do leta 2005 razširili mrežo medgeneracijskih skupin starih ljudi za samopomoč, tako da bo na 20 stanovalcev po ena skupina. V mrežo skupin bomo vključevali tudi stare ljudi iz zunanjih bivalnih okolij. S povečano mrežo bomo vodenje in organizacijo tega projekta profesionalizirali.

- Do leta 2002 bomo bistveno razširili individualno prostovoljno delo odraslih. Tudi za to obliko prostovoljnega dela bomo pripravili program usposabljanja in omogočili supervizijo.

VPELJEVANJE SUPERVIZIJE ZA PODROČJE STROKOVNEGA SOCIALNEGA DELA V DUM-U

V DUM-u se vse bolj kaže potreba po uveljavitvi supervizije kot metode dela, ki je namenjena strokovnjaku-socialnemu delavcu in mu je v neposredno pomoč, posredno pa je v pomoč tudi našim stanovalcem, saj jim zagotavlja kvalitetnejše usluge. S supervizijo je mogoče ublažiti škodljive posledice stresnih doživetij in procesa izgorevanja, ki jih pri delu doživljamo tudi socialni delavci.

DUM se bo zavzemal za ustrezne spremembe Pravilnika o standardih in normativih, ki potekajo pod okriljem Socialne zbornice, in za uveljavitev supervizije za področje strokovnega socialnega dela v domovih.

MATERIALNA ODVISNOST OSKRBOVANEC V DUM-U

V domu sta materialni odvisnosti izpostavljeni zlasti dve kategoriji oskrbovancev. V eno sodijo tisti, ki s svojo pokojnino komaj pokrijejo stroške oskrbnine in jim ostane tako malo denarja, da nimajo za osnovne življenjske potrebe (frizerja, časopis, kavico ipd.).

V drugo kategorijo sodijo oskrbovanci, ki jim občina v celoti pokrije stroške oskrbe, saj imajo za najnujnejše potrebe na razpolago le 2.300 tolarjev (toliko namreč znaša žepnina); poleg naštetih potreb je pri teh še odprto vprašanje plačila premije za

dodatno prostovoljno zavarovanje in nakup zdravil, ki niso na pozitivni listi.

DUM predlaga za zmanjšanje materialne odvisnosti oskrbovancev te strategije:

- Na nivoju Republike Slovenije je treba zagotoviti žepnino tudi tistim oskrbovancem, ki jim po plačilu oskrbnine ostane manj kot 10% pokojnine.

- Minimalno žepnino v višini 2.350 tolarjev, ki jo dobijo oskrbovanci, bi bilo treba zvečati, tako da bo zagotovila zadovoljitev njihovih minimalnih osebnih potreb.

- Oskrbovancem, ki nimajo sredstev in svojcev, bo morala plačilo premije prostovoljnega dodatnega zavarovanja zagotoviti pristojna občina.

ZUNANJE DEJAVNOSTI DUM-A

Dnevno varstvo, razvoz hrane na dom, vodenje javnih del, npr. program individualne pomoči oskrbovancev doma, program civilnega služenja vojaškega roka, pomoč na domu, bančne in poštne storitve, turistična in gostinska dejavnost.

Glede na naraščanje števila starih ljudi, prezasedenost doma in spremenjene zdravstvene razmere se povečuje potreba po razširitvi dnevnega varstva za stare ljudi v DUM-u. Z vključitvijo starega človeka v dnevno varstvo zadovoljimo njegove primarne in sekundarne potrebe v času od 7. do 17. ure in hkrati razbremenimo svojce.

Z razvažanjem kosil starim ljudem na dom DUM pokriva območje Mestne občine Maribor. Povečuje se število starih ljudi, ki si ne zmorejo več sami pripraviti hrane.

Iz sedanjih izkušenj ugotavljamo, da so javna dela potrebna, da omogočajo starim ljudem zadovoljevanje nematerialnih potreb v domu in da zagotavljajo kvalitetnejše bivanje. Izvajalcem javnih del je treba zagotoviti minimalno socialno varnost in preprečiti njihovo socialno izključenost.

Z zagotavljanjem raznih oblik pomoči na domu bodo starostniki lažje preživljali jesen življenja v domačem okolju, ali pa počakali na ustrezno prosto mesto v domu.

Urejanje bančnih in poštних storitev je za stare ljudi v domu zelo pomembno opravilo. Z zagotavljanjem prostora za te name-

ne približamo te usluge stanovalcu doma. Kljub oslabelosti ali bolezni lahko finančne zadeve ureja sam, kar zmanjša njegovo odvisnost in mu krepi samozavest.

Pri stanovalcih doma so vse večje potrebe po izletih, druženju s stanovalci drugih domov, ogledih gledaliških predstav, koncertih, rekreacijskih aktivnostih ipd. Te aktivnosti je treba spodbujati in jih omogočiti čim večjemu številu starih ljudi.

DUM je za področje zunanjih dejavnosti pripravil naslednje strategije:

- Do leta 2001 bo razširil in vpeljal dnevno varstvo v DUM-u, enota Pobrežje.

- Poskusili bomo zvečati kapaciteto razvoza kosil, razširiti ponudbo v smislu večje izbire in nadomestiti dotrajano vozilo s pomočjo sredstev Mestne občine Maribor.

- Če bo urejeno financiranje programa javnih del, bomo program izvajali tudi v letu 2000.

- DUM si bo prizadeval, da se bo do konca leta 2005 v okviru zunanjih dejavnosti vključeval v pomoč na domu, ki bo zajemala prvo socialno pomoč, gospodinjstvo pomoč, pomoč pri vzdrževanju osebne higijene in pomoč pri ohranjanju socialnih stikov.

- V letu 2000 bomo zagotovili prostor za urejanje bančnih in poštних storitev v obeh enotah doma.

- Prizadevali si bomo spodbuditi turistične agencije na mariborskem območju, da pripravijo ponudbe za organiziranje turističnih dejavnosti, ki bodo prilagojene potrebam in zmožnostim starih ljudi.

KADROVSKA PROBLEMATIKA NA PODROČJU SOCIALNEGA DELA V DUM

DUM je sprejel v zvezi s to problematiko tole strategijo:

- Dom upokojencev Danice Vogrinc je pripravljen ob pomoči Socialne zbornice izdelati predlog kadrovskega normativov za socialne delavce v domu upokojencev.

- Glede na obseg, strokovno zahtevnost dela in potrebe oskrbovancev doma kadrovskega normativ en socialni delavec na 180 do 200 oskrbovancev ni več sprejemljiv.

Danica Matjanec